

Na temelju članka 7. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora ("Narodne Novine", br. 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj ..... 2014. godine donijela

ODLUKU

o pokretanju postupka za sklapanje Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o prijenosu ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu

I.

Na temelju članka 139. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 85/2010 – pročišćeni tekst i 5/2014 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) pokreće se postupak za sklapanje *Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o prijenosu ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu.*

II.

Između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine ova problematika je do sada bila regulirana temeljem sporazuma iz 2000. i 2001. između Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. i tadašnje Direkcije za civilno zrakoplovstvo Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine.

Uzevši u obzir razvoje zakonodavstva Europske unije te projekt tranzicije bosanskohercegovačkog sustava upravljanje zračnim prometom utvrđena je potreba sklapanja novih sporazuma kojima bi se prepoznali novi elementi podjele ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine kao i osigurala ispunjavanje ključnih uvjeta propisanim odnosnim zakonodavstvom Europske unije.

III.

Sklapanje Sporazuma iz točke I. ove Odluke predlaže se radi potrebe rješavanja međusobnih odnosa između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine u području upravljanja zračnim prostorom i zračnim prometom na način koji je sukladan međunarodno prepoznatoj praksi s jasno utvrđenim zakonodavnim okvirom. Dugoročni interes koji za Republiku Hrvatsku proizlazi iz sklapanja Sporazuma iz točke I. ove Odluke jest podizanje sigurnosti odvijanja zračnog prometa u vlastitom zračnom prostoru kao i uspostava kvalitetnog nadzora istog. Također, znatno će se unaprijediti učinkovitost i iskoristivost kapaciteta hrvatskih subjekata koji svoje djelatnosti obavljaju u odnosnom dijelu zračnog prostora.

Sklapanje Sporazuma iz točke I. naglašava koncept prekogranične suradnje, koji je u odnosima Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine temeljem drugih međunarodnih ugovora

prisutan od 2000., što je u potpunosti u skladu s glavnim načelima sadržanim u inicijativi Jedinstvenog europskog neba (SES) Europske komisije.

IV.

Prihvaća se Nacrt Sporazuma iz točke I. ove Odluke kao osnova za vođenje pregovora.

Nacrt Sporazuma iz stavka 1. ove točke sastavni je dio ove Odluke.

V.

Određuje se izaslanstvo Republike Hrvatske za vođenje pregovora u slijedećem sastavu:

- pomoćnik ministra Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture - voditelj izaslanstva,
- predstavnik Sektora zračnog prometa Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture,
- predstavnik Ministarstva vanjskih i europskih poslova,
- predstavnik Ministarstva obrane,
- predstavnik Hrvatske agencije za civilno zrakoplovstvo,
- predstavnik Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o.

Troškove za rad izaslanstva osigurava svako tijelo državne uprave čiji su predstavnici u sastavu izaslanstva Republike Hrvatske za vođenje pregovora i to iz svojih redovitih proračunskih sredstava za te namjene.

VI.

Ovlašćuje se ministar pomorstva, prometa i infrastrukture da, u ime Vlade Republike Hrvatske, potpiše Sporazum iz točke I. ove Odluke.

VII.

Izvršavanje Sporazuma iz točke I. ove Odluke neće zahtijevati dodatna financijska sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske.

VIII.

Sporazum iz točke I. ove odluke ne zahtjeva donošenja novih ili izmjenu postojećih zakona, ali podliježe potvrđivanju po članku 18. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.

IX.

Odobrava se ugovaranje privremene primjene Sporazuma od datuma njegovog potpisivanja, na način kako je to utvrđeno člankom 18. Sporazuma iz točke I.

Klasa:
Ur. br.:
Zagreb, 2014.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović, dipl. iur.

OBRAZLOŽENJE

Predmetnim Sporazumom uspostavlja se međunarodno-pravni okvir za prijenos ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Dodacima Sporazuma utvrđuje se točan opseg zračnog prostora, opisanog horizontalnim i vertikalnim granicama, u kojem će se izvršiti prijenos ovlasti za pružanje navedenih usluga. Jedna od obveza koje proizlaze iz ovog Sporazuma je i sklapanje sporazuma o suradnji između Nacionalnih nadzornih tijela država ugovornica.

Sklapanjem ovog Sporazuma Bosna i Hercegovina prenosi ovlast za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora Bosne i Hercegovine Hrvatskoj kontroli zračne plovidbe d.o.o., a u svrhu osiguranja optimalne iskoristivosti zračnog prostora te postojećih prometnih tokova kao i u cilju održavanja visoke razine sigurnosti zračnog prometa u tom dijelu zračnog prostora Bosne i Hercegovine. Republika Hrvatska ovim Sporazumom prenosi ovlast za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora Republike Hrvatske Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine za potrebe Međunarodne zračne luke Mostar.

Ovaj Sporazum također utvrđuje načela odgovornosti za štetu, ključnog elementa prilikom pružanja bilo kojih prekograničnih usluga. Sporazum ne ugrožava suverenitet obiju država u njihovom teritoriju te daje ovlast nadležnim pružateljima usluga u zračnoj plovidbi za sklapanje operativne sporazume kojima će se definirati i specificirati primjenjiva pravila i procedure.

Sklapanje ovog Sporazuma pretpostavlja realizaciju projekta tranzicije BHATM sustava u roku u kojem je ista najavljena, 16. listopada o.g., a u slučaju da se ne ispoštuje taj rok najvjerojatnije u slijedećih šest mjeseci. Naime, situacija u Bosni i Hercegovini je trenutačno takva da, u njihovom donjem zračnom prostoru, a temeljem međunarodnih ugovora, do visine 29000 stopa ili 8839 metara usluge u zračnoj plovidbi pruža Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. Situacija u gornjem dijelu zračnog prostora Bosne i Hercegovine je malo drukčija. Ovdje usluge pružaju Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o. i SMATSA d.o.o. pružatelj usluga u zračnoj plovidbi Republike Srbije. Podjela zračnog prostora u tom smislu je skoro 50% svakom pružatelju, gdje je naš pružatelj nadležan za dio zračnog prostora koji se prostire zapadno od granice razgraničenja, a srpski pružatelj za dio zračnog prostora istočno od te granice razgraničenja.

Projekt uspostave bosansko-hercegovačkog pružatelja usluga u zračnoj plovidbi započeo 2007. te je do sada tekao s dosta poteškoća, unatoč podršci hrvatske i srpske strane, kao i međunarodnih organizacija, te činjenici da je sva oprema već odavno nabavljena i instalirana. Konačni cilj ovog projekta je potpuno preuzimanje kontrole nad zračnim prostorom Bosne i Hercegovine od strane Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine. Uzevši u obzir kompleksnost provedbe takve aktivnosti, pogotovo u današnjem regulatornom i operativnom okruženju, odabran je fazni pristup realizacije ovog cilja. Prva faza predviđa preuzimanje donjeg dijela zračnog prostora, do visine 32500 stopa ili 9906 metara, Bosne i Hercegovine od strane Agencije za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine do gore navedenog roka, 16. listopada o.g.. Ovo je iz razloga zato što se ovdje radi o manje kompleksnom i ne toliko zahtjevnom dijelu zračnog prostora, te je to s sigurnosnog i operativnog aspekta prihvatljivo rješenje. Naravno, ovakvo rješenje je prihvatljivo pod uvjetom da se ispune svi regulatorni zahtjevi po pitanju sigurnosti i pružanja optimalne usluge korisnicima zračnog prostora.

Konkretno, ovim Sporazumom bi se definirala nova područja ovlasti Hrvatske kontrole zračne plovidbe d.o.o. za pružanje usluga u zračnom prostoru Bosne i Hercegovine. U donjem dijelu zračnog prostora to područje ovlasti bi se značajno smanjilo, no zbog operativnih i sigurnosnih potreba Republike Hrvatske zadržat ćemo jedan dio donjeg zračnog prostora Bosne i Hercegovine, dok bi ostatak trebala preuzeti Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine. Situacija u gornjem dijelu zračnog prostora će za sada ostati nepromijenjena, osim u smislu donje vertikalne granice koja se mijenja na visinu od 32500 stopa ili 9906 metara pa na dalje. U hrvatskom zračnom prostoru bi se u jednom manjem dijelu, u vertikalnom i horizontalnom smislu, zbog potreba prilaza na Međunarodnu zračne luke Mostar, prenijela ovlast za pružanje usluga Agenciji za pružanje usluga u zračnoj plovidbi Bosne i Hercegovine, pod uvjetom prethodnog ispunjavanja zahtjeva relevantnog zakonodavstva Europske unije.

Imajući u vidu da se 25. srpnja o.g. održava sastanak na kojem će se donijeti konačna odluka da li je projekt zreo za implementaciju na planirani dan, 16. listopada o.g., potrebno je pripremiti prijedlog Sporazuma, kako bi u slučaju jednostranog postupanja od strane Bosne i Hercegovine, imali spreman zakonodavni okvir za rješavanje ove problematike te kako bi u najvećoj mogućoj mjeri umanjili negativan utjecaj ove tranzicije na hrvatsku zrakoplovnu industriju i krajnje korisnike.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 5. i 13. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora (Narodne novine, broj 28/96), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj ..... 2014. godine dala sljedeću

P U N O M O Ć

Ovlašćuje se gospodin Siniša Hajdaš Dončić, ministar pomorstva, prometa i infrastrukture, da u ime Vlade Republike Hrvatske, potpiše Sporazum između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o prijenosu ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu.

Klasa:

Ur. broj.

Zagreb, ... 2014

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

***SPORAZUM IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VIJEĆA MINISTARA
BOSNE I HERCEGOVINE O PRIJENOSU OVLAŠTI ZA PRUŽANJE OPERATIVNIH
USLUGA U ZRAČNOM PROMETU***

Vlada Republike Hrvatske i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: „ugovorne stranke“)

želeći olakšati sigurno izvođenje međunarodnih letnih operacija uzduž zajedničke granice njihovih država u interesu korisnika zračnog prostora i njihovih putnika;

u svrhu promicanja odnosa u području operativnih usluga u zračnom prometu između ugovornih stranaka u njihovu obostranu korist;

budući da su stranke Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorene za potpisivanje u Čikagu 7. prosinca 1944., i želeći sklopiti sporazum u svrhu pružanja operativnih usluga u zračnom prometu sukladno međunarodnim standardima i preporučenoj praksi propisanoj u Dodatku 11. Čikaške konvencije uzduž i izvan njihovih odnosnih državnih područja;

pozivajući se na ECAC-ovu institucionalnu strategiju za ATM u Europi te Protokol s usuglašenom Međunarodnom konvencijom o suradnji na sigurnosti zračne plovidbe "EUROCONTROL" od 13. prosinca 1960. sa svim izmjenama, koji je otvoren za potpisivanje 27. lipnja 1997. (revidirana Konvencija);

želeći sklopiti sporazum u svrhu pružanja operativnih usluga u zračnom prometu sukladno zakonodavstvu jedinstvenog europskog neba tako da se njegovi ciljevi mogu ostvariti te da korisnici zračnog prostora mogu ostvariti koristi od njegove provedbe;

pozivajući se na Uredbu (EZ) br. 550/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. ožujka 2004. o pružanju usluga u zračnoj plovidbi u jedinstvenom europskom nebu, kako je izmijenjena i dopunjena te osobito na članak 2. (4) koji propisuje da „Nacionalna nadzorna tijela dogovorit će tijesnu međusobnu suradnju kako bi osigurala odgovarajući nadzor pružatelja usluga u zračnoj plovidbi koji imaju valjanu svjedodžbu iz jedne države članice, a pružaju usluge u zračnom prostoru pod nadležnošću druge države članice. Takva suradnja uključuje dogovore o postupanju u slučajevima nepoštovanja zajedničkih zahtjeva utvrđenih u članku 6. ili uvjeta iz Priloga II.“. Iako još nije država članica Europske unije, Bosna i Hercegovina, kao država koja je mogući kandidat za pristupanje Europskoj uniji, primjenjuje naveden propis sukladno svojim obvezama koje proizlaze iz Mnogostranog sporazuma između Europske zajednice i njezinih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunjske, Republike Srbije i Misije privremene Uprave Ujedinjenih naroda na Kosovu o uspostavi Europskog zajedničkog zračnog prostora;

priznavajući da sklapanje sporazuma između država o prijenosu ovlašt za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu neće dovesti u pitanje načelo da svaka država ima potpun i isključiv suverenitet nad zračnim prostorom iznad svog državnog područja niti mogućnost svake države da ostvaruje svoja isključiva prava u odnosu na zaštitu i obranu u svom nacionalnom zračnom prostoru;

priznavajući da je cilj ovog Sporazuma odrediti pravne i institucionalne aspekte prijenosa ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u skladu s Prilogom 1. i Prilogom 2. ovom Sporazumu;

sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

CILJ

Cilj ovog Sporazuma je odrediti prava i obveza ugovornih stranaka u odnosu na:

- a) prijenos ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora Bosne i Hercegovine, kako je određeno u Prilogu 1. ovom Sporazumu sukladno odredbama propisanim u Dodatku 11. Čikaške konvencije, primjenjivom zakonodavstvu Europske unije te odredbama ovog Sporazuma;
- b) prijenos ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora Republike Hrvatske, kako je određeno u Prilogu 2. ovom Sporazumu sukladno odredbama propisanim u Dodatku 11. Čikaške konvencije, primjenjivom zakonodavstvu Europske unije te odredbama ovog Sporazuma.

Članak 2.

DEFINICIJE

U svrhu ovog Sporazuma, ako nije navedeno drukčije, izraz:

1. „Sporazum" znači ovaj Sporazum, njegovi Prilozi i svaka izmjena i dopuna istih.
2. „Operativne usluge u zračnom prometu (ATS)" kao opći izraz uključuje uslugu letnih informacija, uslugu uzbunjivanja, savjetodavne usluge zračnog prometa te usluge kontrole zračnog prometa pružanih od strane ugovornih stranaka.
3. „Pružatelj usluga u zračnoj plovidbi (ANSP)" znači bilo koje javno ili privatno tijelo koje pruža uslugu u zračnoj plovidbi za opći zračni promet.
4. „Nadležni pružatelj usluga u zračnoj plovidbi" znači odgovarajuće tijelo određeno od strane ugovorne stranke za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, i to:
  - za Republiku Hrvatsku: Hrvatska kontrola zračne plovidbe d.o.o (nadalje HKZP);
  - za Bosnu i Hercegovinu: Agencija za pružanje usluga u zračnoj plovidbi (nadalje BHANSA).
5. „Upravljanje zračnim prostorom (ASM)" znači funkcija planiranja s osnovnim ciljem maksimiziranja iskoristivosti dostupnog zračnog prostora putem dinamične raspodjele vremena te, povremeno, segregacijom zračnog prostora između raznih kategorija korisnika temeljenoj na kratkoročnim potrebama.

6. „Upravljanje tokom zračnog prometa (ATFM)" znači reguliranje zračnog prometa kako bi se izbjeglo prekoračenje kapaciteta zračnih luka ili sposobnost kontrole zračnog prometa za opsluživanje prometa te osiguravanje efikasne uporabe raspoloživih kapaciteta.
7. „Usluga uzbunjivanja" znači usluga koja se pruža kako bi se odgovarajuće organizacije obavijestilo o zrakoplovima kojima je potrebna usluga potrage i spašavanje te kako bi se pomoglo takvim organizacijama kako je zahtijevano.
8. „ATS jedinica" znači opći izraz koji znači operativni kontrolni centar, centar letnih informacija, aerodromski centar letnih informacija ili ured za izvješćivanje o operativnim uslugama u zračnom prometu.
9. „Čikaška konvencija" znači Konvencija o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu, otvorena za potpisivanje u Čikagu 7. prosinca 1944. i uključuje:
  - sve izmjene i dopune iste koje su potvrđene od strane obje ugovorne stranke i koje su stupile na snagu prema članku 94a Konvencije, i
  - svaki Dodatak ili svaku izmjenu i dopunu istog usvojenu prema članku 90 Konvencije, u onoj mjeri u kojoj su međunarodni standardi, navedeni u članku 37. Konvencije u takvom Dodatku ili izmjenama i dopunama, u bilo kojem datom trenutku na snazi za obje ugovorne stranke.
10. „Certifikacijsko NSA" znači, za određenog ANSP, nacionalno nadzorno tijelo (NSA) koje je imenovala ili osnovala određena ugovorna stranka i koje je izdalo certifikat tom ANSP, i to:
  - Hrvatska agencija za civilno zrakoplovstvo (nadalje: HACZ), koja je certificirala HKZP;
  - Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine (nadalje BHDCA), koja je certificirala BHANSA.
11. „Prijenos ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu" znači prijenos s jedne države (država koja prenosi ovlast) na drugu državu (država koja pruža uslugu) ovlasti i odgovornosti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora koji se prostire preko državnog područja države ugovornice koja prenosi ovlast.
12. „Država koja prenosi ovlast" znači država koja drugoj državi prenosi ovlast za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora iznad svog državnog područja, kako slijedi:
  - Republika Hrvatska u slučajevima opisanim u Prilogu 2. ovom Sporazumu;
  - Bosna i Hercegovina u slučajevima opisanim u Prilogu 1. ovom Sporazumu.
13. „GAT" ili opći zračni promet znači letovi koji se odvijaju u skladu s pravilima i odredbama Organizacije međunarodnog civilnog zrakoplovstva.
14. „MP" znači ministarstvo nadležno za civilno zrakoplovstvo.
15. „Država koja pruža uslugu" znači država čiji je određeni ANSP odgovoran za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, kako slijedi;

- Republika Hrvatska, u dijelu zračnog prostora određenog u Prilogu 1. ovom Sporazumu;
  - Bosna i Hercegovina, u dijelu zračnog prostora određenog u Prilogu 2. ovom Sporazumu.
16. „OAT" ili operativni zračni promet znači letovi koji se ne odvijaju sukladno odredbama određenim za GAT a za koje su pravila i postupci određeni od strane odgovarajućih nadležnih tijela.
17. „teritorijalno NSA" znači, u odnosu na neki određeni dio zračnog prostora, nacionalno nadzorno tijelo (NSA) koje je imenovala ili osnovala određena ugovorna stranka, koje je odgovorno za nadzor upravljanja zračnim prometom i pružanje usluga u zračnoj plovidbi u tom dijelu zračnog prostora, i to:
- HACZ, koja je odgovorna za dio zračnog prostora određenog u Prilogu 2. ovom Sporazumu;
  - BHDCA, koja je odgovorna za dio zračnog prostora određenog u Prilogu 1. ovom Sporazumu;
18. „državno područje" u odnosu na državu, ima značenje određeno u članku 2. Čikaške konvencije.
19. „ICAO" znači Organizacija međunarodnog civilnog zrakoplovstva. ICAO je specijalizirana agencija UN-a, osnovana 1944. za promicanje sigurnog i urednog razvoja međunarodnog civilnog zrakoplovstva u cijelom svijetu. ICAO određuje standarde i preporučenu praksu potrebne, između ostaloga, za sigurnost zračnog prometa, zaštitu zračnog prometa kao i za zaštitu okoliša u području zrakoplovstva.
20. „FIR" (područje letnih informacija) znači zračni prostor određenih dimenzija u kojem se pružaju usluge letnih informacija i obavlja uzbunjivanje.

Ako nije drukčije navedeno ili ako kontekst ne zahtijeva drugačije, ostali pojmovi i izrazi korišteni u ovom Sporazumu tumače se u skladu s njihovom uporabom i tumačenjem u odgovarajućem zakonodavstvu Europske unije usvojenom na temelju Ugovora o funkcioniranju Europske unije, i na temelju Konvencije o međunarodnom civilnom zrakoplovstvu.

Članak 3.

SUVERENITET

Odredbe ovog Sporazuma ne dovode u pitanje suverenitet država ugovornih stranaka nad zračnim prostorom iznad njihovog državnog područja niti njihova prava i obveze prema Čikaškoj konvenciji i drugim instrumentima međunarodnog prava.

Članak 4.

OVLAŠTENJE ANSP-a

Ugovorne stranke su suglasne da će se odgovornost za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, u dijelu zračnog prostora određenog u Prilogu 1. ovom Sporazumu, prenijeti s BHANSA na HKZP, sukladno odredbama Dodatka 11. Čikaške konvencije, primjenjivom zakonodavstvu Europske unije i ovom Sporazumu.

Ugovorne stranke su suglasne da će se odgovornost za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, u dijelu zračnog prostora određenog u Prilogu 2. ovom Sporazumu, prenijeti sa HKZP na BHANSA, sukladno odredbama Dodatka 11. Čikaške konvencije, primjenjivom zakonodavstvu Europske unije i ovom Sporazumu.

Ugovorne stranke su ovime suglasne da HKZP i BHANSA mogu dodati, prilagoditi ili izmijeniti i dopuniti Priloge ovom Sporazumu uz prethodno pisano odobrenje nadležnih MP ugovornih stranaka. Ugovorne stranke će osigurati kontinuiranu cjelovitost i integritet Sporazuma.

Članak 5.

OPERATIVNI SPORAZUMI

Ugovorne stranke ovime ovlašćuju HKZP i BHANSA za pregovaranje i sklapanje dodatnih operativnih sporazuma koji sadrže specifične operativne i tehničke aspekte vezane za ovu materiju. Ti sporazumi će se temeljiti na ovom Sporazumu i njegovim Prilozima. U tim slučajevima HKZP i BHANSA pisanim putem obavješćuju nadležne MP ugovornih stranaka.

Operativne i tehničke informacije neophodne za prijenos odgovornosti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu određene u članku 4. ovog Sporazuma bit će razmijenjene pisanim putem, između odnosnih ANSP uzimajući u obzir ICAO standarde i preporučenu praksu, EU i nacionalno zakonodavstvo na snazi, kao i lokalne okolnosti.

Ovi operativni sporazumi će određivati i specificirati pravila i postupke koji će se primjenjivati u skladu s odredbama ovog Sporazuma te će slijediti strukturu EUROCONTROL-ovog predloška operativnih sporazuma.

Članak 6.

PRIMJENA PRAVILA I POSTUPAKA

Ugovorne stranke su suglasne da se pravila i postupci koji se odnose na pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u državi koja pruža uslugu primjenjuju prilikom pružanja operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora države koja prenosi ovlast određenom u Prilogu 1. i Prilogu 2. ovom Sporazumu.

Ugovorne stranke mogu se međutim dogovoriti da će određena pravila i postupci država koje prenose ovlast koje se odnose na pružanje operativnih usluga u zračnom prometu ostati primjenjiva u odnosnom zračnom prostoru.

Članak 7.

NADZOR

Ugovorne stranke su suglasne da će certifikacijsko NSA obavljati sav nadzor i nadgledati sigurnost u odnosu na pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora određenog u Prilogu 1. i Prilogu 2. ovom Sporazumu.

Certifikacijsko NSA će obavijestiti teritorijalno NSA o svojem godišnjem planu nadzora i/ili programu inspekcija.

Teritorijalno NSA može zatražiti sudjelovanje u svim djelatnostima nadzora koje obavlja certifikacijsko NSA u mjeri do koje se te djelatnosti odnose na pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora pod odgovornošću teritorijalnog NSA. Certifikacijsko NSA će uzeti u obzir prijedloge i komentare teritorijalnog NSA. ANSP nad kojim se vrši nadzor ili inspekcija od strane certifikacijsko NSA će omogućiti da teritorijalno NSA vrši svoju nadležnost u tom smislu.

Neovisno o planu nadzora/programu inspekcija teritorijalno NSA može u bilo koje vrijeme od certifikacijskog NSA zatražiti provedbu ad-hoc nadzora. Takav zahtjev će biti popraćen obrazloženjem. Na osnovu pruženog obrazloženja certifikacijsko NSA će prihvatiti zahtjev i obaviti nadzor pozivajući teritorijalno NSA da sudjeluje u skladu s uvjetima ovog Sporazuma te Sporazuma o suradnji NSA.

Ugovorne stranke će osigurati sklapanje pisanog Sporazuma o suradnji NSA kojim će se detaljno definirati uvjeti za korištenje prava i ispunjavanje obveza svojih NSA prema ovom članku kao i za razmjenu i širenje sigurnosnih i ostalih informacija.

Članak 8.

LICENCIRANJE I OSPOSOBLJAVANJE

Ugovorne stranke su suglasne da su dozvole kontrolora zračne plovidbe izdane od strane jedne ugovorne stranke, ukoliko su izdane sukladno primjenjivom zakonodavstvu Europske unije, valjane za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora druge države ugovorne stranke u kojem je prenesena ovlast za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu prema uvjetima ovog Sporazuma.

Osposobljavanje osoblja za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu jedne ugovorne stranke, koje pruža operativne usluge u zračnom prometu u dijelu zračnog prostora druge države ugovorne stranke, uključivati će i zahtjeve vezane za odnosni zračni prostor.

Članak 9.

UPRAVLJANJE ZRAČNIM PROSTOROM

Ugovorne stranke su suglasne da će upravljanje zračnim prostorom u dijelu zračnog prostora opisanog u Prilogu 1. i Prilogu 2. ovom Sporazumu, biti koordinirano i zajednički provedeno,

u potpunosti poštujući operativne zahtjeve te međunarodne obveze, standarde i preporučenu praksu.

Članak 10.

FINANCIJSKE ODREDBE

Svaka ugovorna stranka će snositi troškove bilo koje aktivnosti izvršene prema ovom Sporazumu, osim ako se države ugovornice nisu drukčije dogovorile.

Članak 11.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Država koja pruža uslugu bit će odgovorna za štetu uzrokovanu svojom namjerom ili krajnjom nepažnjom, ili onu njezinih agenata ili bilo koje druge osobe koja djeluje u njezino ime, prema odredbama ovog Sporazuma.

Zahtjevi za naknadu štete od države koja pruža uslugu, njezinih agenata ili bilo koje druge osobe koja djeluje u njezino ime podnose se pred sudove, i podložni su zakonima države koja pruža uslugu.

Država koja prenosi ovlast može pokrenuti postupak protiv države koja pruža uslugu za nadoknadu bilo koje kompenzacije ili troškova plaćenih ili nastalih zbog gubitka ili štete uzrokovane nemarom države koja pruža uslugu, njezinih agenata ili bilo koje druge osobe koja djeluje u njezino ime, tijekom primjene odredbi ovog Sporazuma. Postupak se pokreće pred sudovima i sukladno zakonima države koja pruža uslugu.

Članak 12.

DRŽAVNI ZRAKOPLOVI

Državni zrakoplovi osim onih države koja prenosi ovlast ne smiju ući u dio zračnog prostora u kojem je prenesena ovlast za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu bez prethodnog diplomatskog odobrenja ili posebne dozvole države koja prenosi ovlast.

Na državne zrakoplove koji lete kao GAT primjenjuju se ista pravila i postupci koji se primjenjuju na drugi GAT, ali gdje je potrebno, trebalo bi uspostaviti posebne postupke radi odobrenja njihovog pristupa zračnom prostoru. OAT je podložan prethodnoj koordinaciji između vojnih struktura i odnosnih ATS jedinica/tijela.

Članak 13.

KOORDINACIJA I POSTUPCI ZA IZVANREDNE SLUČAJEVE ZBOG VOJNIH I DRUGIH RAZLOGA

Operativni sporazumi bit će nadopunjeni koordinacijom i postupcima za izvanredne slučajeve uspostavljenim od strane odnosnih ANSP.

ANSP države koja pruža uslugu će odgovarajućim vojnim službama države koja prenosi odgovornost za pružanje usluge dostaviti sve relevantne planove leta i ostale podatke vezane za letove koji se odvijaju u zračnom prostoru u kojem je delegirana odgovornost za pružanje usluga u zračnoj plovidbi.

Članak 14.

OBJAVA

Ugovorne stranke će se suglasiti o sadržaju te objaviti sve relevantne informacije koje se odnose na dio zračnog prostora određenog u Prilogu 1. i Prilogu 2. ovom Sporazumu, u kojem je prenesena ovlast za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu, u svojim zbornicima zrakoplovnih informacija kako je određeno u Dodatku 15 Čikaškoj konvenciji.

Članak 15.

ISTRAŽIVANJE NESREĆA I OZBILJNIH NEZGODA

Ugovorne stranke će pokrenuti istragu o okolnostima nesreća ili ozbiljnih nezgoda koje se dogode na državnom području njihovih država.

Na njezin zahtjev državi koja prenosi ovlast će biti pruženi svi neophodni materijali od ANSP-a države koja pruža uslugu (npr. radarske snimke, komunikacijski transkripti, itd.) kako bi joj se omogućilo da provede istragu o nesreći ili ozbiljnoj nezgodi koja se dogodila na državnom području države koja prenosi ovlast.

Državi koja pruža uslugu će biti omogućeno imenovati promatrače prisutne tijekom istrage, a država koja prenosi ovlast će toj državi dostaviti izvješće i nalaze istrage.

Članak 16.

RJEŠAVANJE SPOROVA

Svaki spor između ugovornih stranaka o tumačenju ili primjeni ovog Sporazuma, uključujući njegovo postojanje, trajanje ili prestanak i financijske reperkusije, rješavat će se pregovorima između ugovornih stranaka. Ako se spor ne može riješiti pregovorima između ugovornih stranaka unutar šest mjeseci od datuma pisanog zahtjeva za održavanjem pregovora bilo koje od ugovornih stranaka, bilo koja ugovorna stranka spora može spor podnijeti na konačnu i obvezujuću arbitražu sukladno Fakultativnim pravilima Stalnog arbitražnog suda za arbitražu u sporovima između dviju država.

Bit će tri arbitra. Ukoliko se unutar šezdeset dana nakon datuma primitka obavijesti o arbitraži ugovorne stranke nisu dogovorile o tri arbitra, bilo koja ugovorna stranka može zahtijevati od

glavnog tajnika Stalnog arbitražnog suda da imenuje arbitre. Ugovorne stranke jednako dijele troškove arbitražnog suda.

U arbitražnom postupku koristit će se engleski jezik. Mjesto arbitraže bit će u Haagu. Međunarodni ured Stalnog arbitražnog suda imat će ulogu Tajništva i pružat će takve administrativne usluge kako odredi Stalni arbitražni sud.

Članak 17.

PRESTANAK I OBUSTAVA

Ovaj Sporazum može okončati bilo koja od ugovornih stranaka pisanom obaviješću drugoj ugovornoj stranci, diplomatskim putem.

Prestanak proizvodi učinak jednu (1) godinu nakon datuma primitka takve obavijesti od strane druge ugovorne stranke.

U slučaju rata, tijekom izvanrednog stanja ili u interesu javne sigurnosti, ili u drugim izvanrednim okolnostima, bilo koja ugovorna stranka ima pravo obustaviti ili okončati ovaj Sporazum sa trenutnim učinkom te će o tome obavijestiti drugu ugovornu stranku.

Operativni sporazumi iz članka 5. će sadržavati odredbe vezane za njihovu suspenziju i prestanak.

Članak 18.

STUPANJE NA SNAGU

Ovaj Sporazum stupa na snagu datumom primitka posljednje pisane obavijesti kojom ugovorne stranke obavješćuju jedna drugu diplomatskim putem da su njihovi unutarnji pravni uvjeti za stupanje na snagu ovog Sporazuma ispunjeni.

Ovaj Sporazum se može privremeno primjenjivati od datuma njegovog potpisivanja.

Članak 19.

PRILOZI SPORAZUMU

Odredbe sadržane u Prilozima ovom Sporazumu čine njegov sastavni dio.

Odredbe sadržane u Prilozima ovom Sporazumu mogu se izmijeniti i dopuniti prema uvjetima propisanim u člankom 4. ovog Sporazuma.

Članak 20.

IZMJENE I DOPUNE

Ukoliko ugovorna stranka smatra potrebnim izmijeniti ili dopuniti bilo koju odredbu ovog Sporazuma može zatražiti konzultacije s drugom ugovornom strankom. Bilo koje izmjene ili dopune o kojima su se suglasile ugovorne stranke bit će u pisanom obliku i stupit će na snagu u skladu s odredbama članka 18. stavka 1 ovog Sporazuma.

Izmjene i dopune povezanih operativnih sporazuma mogu se zajednički utvrditi izravnim sporazumima između odgovarajućih ANSPa ugovornih stranaka u pisanom obliku.

Članak 21.

PRIJELAZNE MJERE ZA SPORAZUME NA SNAZI

Sporazumi između odnosnih ANSP ugovornih stranaka koji su na snazi na datum stupanja na snagu ovog Sporazuma, bit će analizirani zbog moguće revizije u skladu s odredbama propisanim u ovom Sporazumu. Navedena analiza neće sprječavati kontinuitet postojećih sporazuma.

Članak 22.

REGISTRACIJA PRI ICAO

Ovaj Sporazum i svaka njegova izmjena i dopuna će se registrirati pri ICAO, u skladu s člankom 83 Čikaške konvencije.

U potvrdu toga, niže potpisani, za to propisno ovlašteni od svojih odnosnih Vlada, potpisali su ovaj Sporazum.

Sastavljeno u   dana   godine u dva izvornika na engleskom jeziku

Za
Vladu Republike Hrvatske

Za
Vijeće ministara Bosne i Hercegovine

Dio zračnog prostora Bosne i Hercegovine određen za prijenos ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prostoru

Članak 1.

ZRAČNI PROSTOR

U zračnom prostoru Bosne i Hercegovine kako slijedi:

1. Od FL325 do FL660 u zračnom prostoru istočno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

GUBOK	450241N 0175142E,
DERVENTA (DER)	445900N 0175830E,
BOSNA	442218N 0174554E,
SOLGU	440700N 0174000E,
VRANA	434518N 0173218E,
U WGS 84	432900N 0171100E.

2. Od 9500 stopa MSL do FL325 u zračnom prostoru istočno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

LDLQ1	450912N 0170950E,
AGLIB	450804N 0170912E,
IRDIV	450342N 0170647E,
TIVNU	445753N 0170334E,
OKSIG	445013N 0170011E,
EVTON	444235N 0165729E,
ETOB1	443522N 0165457E,
NAVSU	443254N 0165405E,

ELTIB	441813N 0164859E,
LDLQ5	435216N 0164003E,

3. Od FL155 do FL660 u zračnom prostoru sjeverno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

NETKO	43 02 30N 017 39 42E
YYYYY	43 09 50N 017 28 21E
GEBNI	42 48 08N 018 07 50E
LYLQ4	42 35 00N 018 33 11E
Uz granicu FIR-ova LYBA/LQSB	
Uz granicu FIR-ova LDZO/LQSB do početne točke	
NETKO	43 02 30N 017 39 42E

4. Od 9500 stopa MSL do FL155 u zračnom prostoru sjeverno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

YYYYY	43 09 50N 017 28 21E
GEBNI	42 48 08N 018 07 50E
LYLQ4	42 35 00N 018 33 11E
Uz granicu FIR-ova LYBA/LQSB	
Uz granicu FIR-ova LDZO/LQSB do početne točke	
TMA MSR 5	42 51 35N 017 51 34E
YYYYY	43 09 50N 017 28 21E

5. Od FL145 do FL155 u zračnom prostoru sjeverno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

NETKO	43 32 30N 017 39 42E
YYYYYY	43 09 50N 017 28 21E
TMA MSR 5 uz granicu FIR-ova LQSB/LDZO	42 51 35N 017 51 34E
APP MSR 4	42 53 30N 017 41 15E
APP MSR 3	
Uz granicu FIR-ova LQSB/LDZO do početne točke	
NETKO	43 32 30N 017 39 42E

6. Od 1500 stopa MSL do FL155 u zračnom prostoru sjeverno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

APP MOSTAR 3	42 57 58N 017 41 15E
APP MOSTAR 4	42 53 30N 017 47 28E
Zapadno uz granicu FIR- ova LQSB/LDZO FIR do početne točke	
APP MOSTAR 3	42 57 58N 017 41 15E

Članak 2.

ATS RUTE

Pružanje operativnih usluga u zračnom prometu će biti temeljeno na mreži ATS ruta objavljenih u odgovarajućim zbornicima zrakoplovnih publikacija i primjenjivih od datuma provedbe ovog Sporazuma.

BHANSA i HKZP su suglasne da će uspostava, izmjena, povlačenje i zatvaranje ATS ruta, vezano za zračni prostor opisan u članku 1. ovog Priloga, biti obavljeno zajednički i koordinirano, u potpunosti poštujući operativne zahtjeve, međunarodne standarde i preporučenu praksu.

Članak 3.

USLUGA UZBUNJIVANJA

HKZP, kao pružatelj operativnih usluga u zračnom prometu u zračnom prostoru određenom u članku 1. ovog Priloga, provodit će aktivnosti usluge uzbunjivanja (ALR) u skladu s ICAO standardima i preporučenoj praksi, a sve dostupne informacije o zrakoplovima u opasnosti redovno će dostavljati koordinacijskom centru za potragu i spašavanje (RCC Bosne i Hercegovine) odgovornom za koordinaciju potrage i spašavanja u odnosnom zračnom prostoru.

BHANSA je obvezna, prije početka primjene ovog Sporazuma, pružiti HKZP sve bitne informacije o RCC Bosne i Hercegovine koje su važne za zajedničku koordinaciju.

Dio zračnog prostora Republike Hrvatske određen za prijenos ovlasti za pružanje operativnih usluga u zračnom prometu

Članak 1.

ZRAČNI PROSTOR

Od 3000 stopa AGL do FL145 u zračnom prostoru južno od državne granice između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine horizontalno određenog slijedećim koordinatama:

APP MOSTAR 1	43 10 49N, 017 25 51E
Uz granicu FIR-ova do točke	
NETKO	43 02 30N, 017 39 42E
Uz granicu FIR-ova do točke	
APP MOSTAR 3	42 57 58N, 017 41 15E
APP MOSTAR 2	43 00 24N, 017 37 52E
APP MOSTAR 1	43 10 49N, 017 25 51E

Članak 2.

ATS RUTE

Pružanje operativnih usluga u zračnom prometu će biti temeljeno na mreži ATS ruta objavljenih u odgovarajućim zbornicima zrakoplovnih publikacija i primjenjivih od datuma primjene ovog Sporazuma.

HKZP i BHANSA su suglasne da će uspostava, izmjena, povlačenje i zatvaranje ATS ruta, vezano za zračni prostor opisan u članku 1. ovog Priloga, biti izvršeno zajednički i koordinirano, u potpunosti poštujući operativne zahtjeve, međunarodne standarde i preporučenu praksu.

Članak 3.

USLUGA UZBUNJIVANJA

BHANSA, kao pružatelj operativnih usluga u zračnom prometu u zračnom prostoru određenom u članku 1. ovog Priloga, provodit će aktivnosti usluge uzbunjivanja (ALR) u skladu s ICAO standardima i preporučenoj praksi, a sve dostupne informacije o zrakoplovima u opasnosti redovno će dostavljati koordinacijskom centru za potragu i spašavanje (RCC Hrvatska) odgovornom za koordinaciju potrage i spašavanja u odnosnom zračnom prostoru.

HKZP je obvezna, prije početka primjene ovog Sporazuma, pružiti BHANSA sve bitne informacije o RCC Hrvatske koje su važne za zajedničku koordinaciju.